

Препорака бр. 201

Препорака за пристојна работа за домашните работници, 2011 г.

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот,

Свикана во Женева од страна на Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, се состана на својата 100-та седница на 1 јуни 2011 година, и

Усвојувајќи ја Конвенцијата за домашни работници, 2011 г., и

Одлучувајќи се за донесување определени предлози во однос на пристојната работа за домашните работници, што претставува четврта точка на дневниот ред на седницата, и

Утврдувајќи дека овие предлози треба да добијат форма на Препорака што ја надополнува Конвенцијата за домашни работници, 2011 г.;

на шеснаесетти јуни, две илјади и единаесетта година, ја донесува следнава Препорака, што може да се наведува како Препорака за домашни работници, 2011 г.

1. Одредбите на оваа Препорака ги надополнуваат одредбите на Конвенцијата за домашни работници, 2011 година (во натамошниот текст наведена како „Конвенцијата“), и треба да се применуваат во врска со нив.

2. При преземањето мерки за осигурување дека домашните работници уживаат слобода на здружување и ефективно признавање на правото на колективно договарање, членките треба:

(а) да ги идентификуваат и да ги елиминираат сите законодавни или административни ограничувања или други пречки за остварување на правото на домашните работници да основаат свои организации или да се приклучат на работнички организации по сопствен избор, како и правото на организациите на домашните работници да се придружуваат кон работничките организации, сојузи и конфедерации;

(б) да ја разгледаат можноста за преземање или поддржување мерки за јакнење капацитети на организациите на работниците и работодавачите, организациите што ги застапуваат домашните работници и организациите на работодавачите на домашни работници, за ефективно промовирање на интересите на своите членови, под услов ако независноста и самостојноста, во согласност со законот, на таквите организации се заштитени во секое време.

3. При преземањето мерки за елиминација на дискриминацијата во однос на вработувањето и занимањето, членките треба, во согласност со меѓународните стандарди на трудот, меѓу другото:

(а) да осигурат дека во аранжманите за здравствени прегледи што се поврзани со работа се почитува принципот за заштита на личните податоци и приватноста на домашните работници и дека таквите аранжмани се во согласност со Кодексот на практика на МОТ за заштита на личните

податоци на работниците (1997 г.) и останатите релевантни меѓународни стандарди за заштита на податоците;

(б) да спречат каква било дискриминација во врска со таквите прегледи; и

(в) да осигурат дека од ниеден домашен работник не се бара да подлежи на тест за ХИВ или за бременост, или да го соопшти својот статус во однос на ХИВ или бременоста.

4. Членките што ја разгледуваат можноста за здравствени прегледи за домашните работници треба да размислат за:

(а) јавно информирање на членовите на домаќинствата и на домашните работници во врска со примарните прашања поврзани со здравјето и болестите што повлекуваат какви било потреби за вршење здравствени прегледи во секој национален контекст;

(б) информирање на членовите на домаќинствата и домашните работници за доброволните здравствени прегледи, лекувањето и добрите здравствени и хигиенски практики, во согласност со иницијативите за јавно здравје во заедницата воопшто; и

(в) дисеминација на информации за најдобрите практики за здравствените прегледи во врска со работата, соодветно приспособени кон посебната природа на домашната работа.

5.

(1) Земајќи ги предвид одредбите на Конвенцијата (бр. 182) и Препораката (бр. 190) за најлошите облици на детски труд, 1999 г., членките треба да ги утврдат видовите домашна работа што, според својата природа или околностите во коишто се вршат, може да ги доведат во опасност здравјето, безбедноста или моралот на децата и треба, исто така, да го забранат и да го елиминираат таквиот детски труд.

(2) Кога ги уредуваат работните и животните услови на домашните работници, членките треба да посветат посебно внимание на потребите на домашните работници што се на возраст под 18 години и се над минималната возраст за стапување во работен однос, како што е утврдена во националните закони и прописи, и да преземат мерки да ги заштитат, вклучително преку:

(а) строго ограничување на нивното работно време за да осигурат соодветно време за одмор, образование и обука, активности за рекреација и разонода и семејни контакти;

(б) забрана на ноќната работа;

(в) воведување ограничувања за работата што е прекумерно физички или психолошки напорна; и

(г) воспоставување или зајакнување механизми за следење на нивните услови за работа и живот.

6.

(1) Членките треба да обезбедат соодветна помош, кога е тоа потребно, за да осигурат дека домашните работници ги разбираат условите на своето вработување.

(2) Покрај деталите што се наведени во член 7 на Конвенцијата, условите на вработувањето треба, исто така, да вклучуваат:

(а) опис на работното место;

(б) боледување и, ако е применливо, какво било друго отсуство од работа поради лични причини;

(в) минималната заработка за едночасовна работа или надоместокот за прекувремена работа и дежурства во согласност со член 10(3) на Конвенцијата;

(г) какви било други плаќања на кои има право домашниот работник;

(д) какви било плаќања во натура и нивната парична вредност;

(е) податоци за какво било обезбедено сместување; и

(ж) какви било одобрени одбитоци од платата на работникот.

(3) Членките треба да го земат предвид воспоставувањето модел-договор за вработување за домашната работа, во консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците и, кога тие постојат, со организациите што ги застапуваат домашните работници или оние што ги застапуваат работодавачите на домашните работници.

(4) Модел-договорот треба во секое време да им биде бесплатно достапен на домашните работници, работодавачите, репрезентативните организации и на пошироката јавност.

7. Членките треба да ја разгледаат можноста за воспоставување механизми за заштита на домашните работници од злоупотреби, вознемирување и насилство, како што се:

(а) воспоставување достапни механизми за поплаки за домашните работници за пријавување на случаите на злоупотреба, вознемирување и насилство;

(б) осигурување дека сите поплаки за злоупотреба, вознемирување и насилство се истражуваат и се судски гонети, соодветно; и

(в) воспоставување програми за преместување од домаќинството и рехабилитација на домашните работници што се изложени на злоупотреба, вознемирување и насилство, вклучувајќи го обезбедувањето на привремено сместување и здравствена заштита.

8.

(1) Работното време, вклучувајќи ја прекувремената работа и периодите на дежурство во согласност со член 10(3) на Конвенцијата, треба да биде точно евидентирано и овие информации треба да му бидат слободно достапни на домашниот работник.

(2) Членките треба да го земат предвид изготвувањето практични упатства во оваа смисла, во консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците и, кога тие постојат, со организациите што ги застапуваат домашните работници или оние што ги застапуваат работодавачите на домашните работници.

9.

(1) Во однос на периодите кога домашните работници не се слободни да располагаат со своето време како што ќе посакаат и остануваат на располагање на домаќинството за да одговорат на можните повици (периоди на дежурство или на повик), членките, во обемот што е утврден во националните закони, прописи или колективни договори, треба да ги регулираат:

(а) максималниот број работни часови неделно, месечно или годишно во коишто од домашниот работник може да се бара да биде дежурен, и начините на коишто може да се мерат таквите часови;

(б) компензациониот период на одмор на којшто домашниот работник има право во случај на прекинување на редовниот период на одмор со дежурство; и

(в) едночасовната заработка за периодите на дежурство.

(2) Во однос на домашните работници чиешто вообичаени должности се вршат ноќе, и земајќи ги предвид ограничувањата на ноќната работа, членките треба да земат предвид мерки што се споредливи со мерките што се наведени во алинеја 9(1).

10. Членките треба да преземат мерки за осигурување дека домашните работници имаат право на соодветни периоди на одмор во текот на работниот ден, што им овозможуваат да јадат и да направат пауза од работа.

11.

(1) Неделниот одмор треба да изнесува најмалку 24 последователни часа.

(2) Постојаниот ден за неделен одмор треба да се утврди со договор меѓу страните, во согласност со националните закони, прописи или колективни договори, земајќи ги предвид барањата на работата и културните, верските и социјалните барања на домашниот работник.

(3) Кога националните закони, прописи или колективни договори предвидуваат акумулирање на неделниот одмор во период што е подолг од седум дена за работниците воопшто, таквиот период не треба да биде подолг од 14 дена за домашните работници.

12. Националните закони, прописи или колективни договори треба да ги утврдат основите врз коишто од домашните работници може да се бара да работат во текот на периодот на дневниот или неделниот одмор и да предвидат соодветен компензациски одмор, без оглед на каков било финансиски надоместок.

13. Времето што домашните работници го поминуваат придружувајќи ги членовите на домаќинството на одмор не треба да се смета како дел од нивниот платен годишен одмор.

14. Во случаите кога е предвидено плаќање во натура ограничен дел од платата, членките треба да размислат за:

(а) утврдување општо ограничување на делот од платата што може да се исплати во натура со цел да не се намали несоодветно платата што е неопходна за издршка на домашните работници и нивните семејства;

(б) пресметување на паричната вредност на плаќањата во натура преку упатување до објективни критериуми како што се пазарната вредност, цената на чинење или цените што се утврдени од страна на јавните органи, соодветно;

(в) ограничувања на плаќањата во натура на оние што се јасно соодветни за лична употреба и корист за домашниот работник, како што се храната и сместувањето;

(г) осигурување дека, кога од некој домашен работник се бара да живее во сместување што е обезбедено од страна на домаќинството, не може да се прават одбитоци од платата во однос на таквото сместување, освен ако работникот не се договори поинаку; и

(д) осигурување дека предметите што се директно поврзани со вршењето на домашната работа, како што се униформите, алатките или заштитната опрема и нивното чистење и одржување, не се сметаат за плаќање во натура и нивната цена на чинење не се одбива од платата на домашниот работник.

15.

(1) Домашните работници, во времето на секое плаќање, треба да добијат лесно разбирлив писмен извештај за вкупниот износ на платата што треба да ја добијат и за посебниот износ и намената на сите можни одбитоци од платата.

(2) По престанокот на работниот однос, сите заостанати плаќања треба да се извршат навремено.

16. Членките треба да преземат мерки за осигурување дека домашните работници уживаат услови што не се помалку поволни од оние на работниците воопшто во однос на побарувањата на работниците во случај на стечај или смрт на работодавачот.

17. Во случаите кога се обезбедуваат, сместувањето и исхраната треба, земајќи ги предвид националните услови, да го вклучуваат следново:

(а) посебна, индивидуална соба што е соодветно опремена и проветрена и опремена со брава, со клуч што треба да му се обезбеди на домашниот работник;

(б) пристап до соодветни санитарни простории, заеднички или индивидуални;

(в) адекватно осветлување и, кога е тоа соодветно, греење и климатизација во согласност со условите што преовладуваат во домаќинството; и

(г) оброци со добар квалитет и во доволно количество, приспособени во разумна мера кон културните и верските барања, доколку постојат, на засегнатиот домашен работник.

18. Во случај на престанок на работниот однос на иницијатива на работодавачот, поради причини што не вклучуваат сериозна повреда на работната дисциплина, домашните работници што живеат во домаќинството треба да добијат разумен отказан рок и време на отсуствување од работа во тој период што ќе им овозможи да бараат ново вработување и сместување.

19. Членките, во консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците и, кога тие постојат, со организациите што ги застапуваат домашните работници или оние што ги застапуваат работодавачите на домашните работници, треба да преземат мерки за:

(а) да ги заштитат домашните работници преку елиминирање или сведување на најмала можна мера, доколку тоа е разумно можно, опасностите и ризиците што се поврзани со работата, со цел да ги спречат повредите, заболувањата и смртните случаи и да ја унапредат безбедноста и здравјето на работа во домаќинството како работно место;

(б) да обезбедат адекватен и соодветен систем за инспекција, во согласност со член 17 на Конвенцијата, и соодветни казни за кршење на законите и прописите за безбедност и здравје на работа;

(в) да воспостават постапки за собирање и објавување статистички податоци за несреќи и заболувања што се поврзани со домашната работа и други статистички податоци што се смета дека придонесуваат за спречувањето на ризиците и повредите што се поврзани со безбедноста и здравјето на работа;

(г) советување за безбедноста и здравјето на работа, вклучително и за ергономските аспекти и заштитната опрема; и

(д) да изготвуваат програми за обука и да вршат дисеминација на упатства за барањата за безбедност и здравје на работа што се специфични за домашната работа.

20.

(1) Членките треба да земат предвид, во согласност со националните закони и прописи, средства за овозможување на плаќањето на придонесите за социјално осигурување, вклучително и во однос на домашните работници што работат за повеќе работодавачи, на пример, преку систем за поедноставено плаќање.

(2) Членките треба да ја разгледаат можноста за склучување билатерални, регионални или мултилатерални договори за обезбедување, за домашните работници мигранти што се опфатени со таквите договори, еднаков третман во однос на социјалното осигурување, како и пристап до, и зачувување или преносливост на правата од социјалното осигурување.

(3) Паричната вредност на плаќањата во натура треба уредно да се земат предвид за целите на социјалното осигурување, вклучително во однос на придонесот на работодавачите и правата на домашните работници.

21.

(1) Членките треба да земат предвид дополнителни мерки за осигурување на ефективната заштита на домашните работници и, особено, домашните работници мигранти, како што се:

(а) воспоставување национална отворена телефонска линија со служби за толкување за домашните работници на коишто им е потребна помош;

(б) во согласност со член 17 на Конвенцијата, предвидување систем за посети на домаќинствата во коишто треба да се вработат домашните работници мигранти пред вработувањето;

(в) развој на мрежа од капацитети за сместување во вонредни случаи;

(г) подигнување на свеста на работодавачите за нивните обврски за обезбедување информации за добрите практики за вработување домашни работници, обврските од законите за работни односи и за имиграцијата во однос на домашните работници мигранти, аранжмани за спроведување и санкции во случај на повреди на законите и прописите и служби за помош што им се достапни на домашните работници и нивните работодавачи;

(д) осигурување пристап за домашните работници до механизми за жалби и осигурување на нивната способност да ги користат правните лекови од граѓанското и кривичното право, како во текот, така и по престанокот на работниот однос, независно од тоа дали заминале од засегнатата земја; и

(е) предвидување служба за јавен опфат за информирање на домашните работници, на јазици што тие ги разбираат, за нивните права, релевантните закони и прописи, достапните механизми за жалби и правни средства во однос на законите за работни односи и за имиграција, и правна заштита од кривични дела како што се насилството, трговија со луѓе и лишување од слобода, како и обезбедување на сите останати релевантни информации што може да им бидат потребни.

(2) Членките што се земји на потекло на домашните работници мигранти треба да им помогнат во ефективната заштита на правата на овие работници преку нивното информирање за правата пред заминувањето, воспоставување фондови за правна помош, социјални служби и специјализирани конзуларни служби и преку какви било други соодветни мерки.

22. Членките треба, по извршување консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците и, ако постојат, со организациите што ги застапуваат домашните

работници или оние што ги застапуваат работодавачите на домашните работници, треба да го земаат предвид утврдувањето преку закони, прописи или други мерки, на условите под коишто домашните работници мигранти имаат право на репатријација без трошоци за нив по истекувањето или раскинувањето на договорот за вработување за којшто биле регрутирани.

23. Членките треба да промовираат добри практики од страна на приватните агенции за вработување во однос на домашните работници, вклучувајќи ги домашните работници мигранти, земајќи ги предвид принципите и пристапите од Конвенцијата за приватни агенции за вработување, 1997 г. (бр. 181) и Препораката за приватни агенции за вработување, 1997 г. (бр. 188).

24. Доколку тоа е во согласност со националното право и практика во врска со почитувањето на приватноста, членките може да ја разгледаат можноста за утврдување на условите под коишто инспекторите на трудот или другите службеници со овластувања за спроведување на одредбите што се применуваат за домашната работа треба да им се дозволи да влегуваат во просториите во кои се врши работата.

25.

(1) Членките треба, во консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците и, кога тие постојат, со организациите што ги застапуваат домашните работници или оние што ги застапуваат работодавачите на домашните работници, да утврдат политики и програми за:

(а) охрабрување на континуираниот развој на компетенциите и квалификациите на домашните работници, вклучувајќи ја обуката за писменост, кога е тоа соодветно, за да го подобрат нивниот професионален развој и можностите за вработување;

(б) решавање на потребите на домашните работници за постигнување баланс меѓу работата и приватниот живот; и

(в) осигурување дека интересите и правата на домашните работници се земаат предвид во контекст на поопштите напори за усогласување на работните и семејните обврски.

(2) Членките треба, по извршување на консултациите со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците и, ако постојат, со организациите што ги застапуваат домашните работници или оние што ги застапуваат работодавачите на домашните работници, да развијат соодветни показатели и системи за мерење за зајакнување на капацитетот на националните заводи за статистика за ефективно собирање на податоците што се потребни за поддршка на ефективното креирање политики во однос на домашната работа.

26.

(1) Членките треба да ја разгледаат можноста за меѓусебна соработка за осигурување на ефективната примена на Конвенцијата за домашни работници, 2011 г., и на оваа Препорака за домашните работници мигранти.

(2) Членките треба да соработуваат на билатерално, регионално и глобално ниво за целите на подобрувањето на заштитата на домашните работници, особено за прашањата што се однесуваат на спречувањето на принудната работа и трговијата со луѓе, пристап до социјално осигурување, следењето на активностите на приватните агенции за вработување што регрутираат лица за работа како домашни работници во друга земја, дисеминацијата на добрите практики и собирањето статистички податоци за домашната работа.

(3) Членките треба да преземат соодветни мерки за обезбедување меѓусебна помош во однос на примената на одредбите на Конвенцијата преку зголемена меѓународна соработка или помош, или преку двете заедно, вклучувајќи ја поддршката за социјалниот и економскиот развој, програмите за искоренување на сиромаштијата и универзалното образование.

(4) Во контекст на дипломатскиот имунитет, членките треба да го земат предвид:

(а) донесувањето политики и кодекси за однесување за дипломатскиот персонал што се наменети за спречување на повредите на правата на домашните работници; и

(б) меѓусебна соработка на билатерално, регионално и мултилатерално ниво за адресирање и спречување на практиките на злоупотреби на домашните работници.